

Hauser Arnold

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

LÁNDORI VILMOS KIÁLLÍTÁSA A MŰVÉSZHÁZBAN, 1911¹

Budapesten a *Művészház* kiállításainak sorát két, előttünk mindeddig ismeretlen művész, *Lándori Vilmos*² és *Italo Brass* felfedezésével kezdte meg. Aki bennünket a kettő közül jobban érdekel, az *Lándori*, nemcsak azért, mert magyar, de azért is, mert ő nagyobb kaliberű, íme, ma is vannak még emberek, akik csendes elvonultságban és meghúzódo szerénységben járják végig a művészet nagy, nehéz és hosszú iskoláját, s csak akkor lépnek elének, ha már van valami adni és mondanivalójuk.

Nálunk, a nagypipájúak és kevésdohányúak országában egész meglepetésszerűen hatott, hogy egy nagy tehetség dobpergetés és minden egyéb vásári reklám nélkül lép a közönség elé, anélkül, hogy már előlegképpen fel ne vette volna azt, ami csak most jár ki neki. Íme, *Lándori Vilmos*, egy kész magyar művész, akiről eddig mi sem tudtunk, s aki most már nemcsak ígér, hanem ad is. S mindaz, amit ad, kettős ajándék nekünk, akiknek oly szegényes és elmaradt a szobrászatunk.

Ha *Lándorinak* művészi családfáját keressük, úgy talán leginkább *Rodin* az, akitől a mesterséget tanulta; néha *Houdon*-t³ is eszünkbe juttatja, de ezt inkább csak a kevésbé sikerült munkáival. Ami *Lándori Vilmos* tehetségének gerincét képezi, az a kompozíciónak óriási, néhol egészen megrázó ereje. Alakjainak minden mozdulatában ott remeg és feszül a helyzeti energiának túlaradó ereje. Néha már azt hisszük, abból a mozdulatlanul holt anyagból kinyúló alak nem bírja el tovább a merev anyag korlátait, egy pillanat – s szétzúzza korlátait, szétzúzza önmagát is.

Íme, megint egy művész, aki rátalált művészetének sajátos tárgyaira és sajátos eszközeire. S azt hiszem, hogy az utolsó ötven év úgy fog szerepelni a művészetek történetében, mint az egyes művészetek individualizálásának kora, mely határozottan kijelölte minden művészet sajátos terepnumát. Ez ha talán esztétikai szempontból nem hozott létre örökbecsű műremekeket (erről is lehetne beszélni), de ezzel a mérhetetlen jelentőségű technikai lépéssel, mellyel az igaz művészet ügyét előbbre vitte, minden korokhoz méltóvá tette magát.

¹ Hauser Arnold újonnan felfedezett, egyik első ifjúkori írása, ami nem került be még a Hauser-olvasókönyvbe sem (forrás: Pécsi Napló, 1911. 10. 75–76.). Közreadja: Markója Csilla (MTA BTK MI).

² *Lándori Vilmos*, szobrász, született Pécsen 1872-ben, meghalt Budapesten 1924-ben. A háború kitöréséig Olaszországban élt. Gyűjteményes kiállítása volt a *Művészházban* (1911).

³ *Jean-Antoine Houdon* (Versailles, 1741. március 20. – Párizs, 1828. július 15.) francia klasszicista szobrász.